

Specyficzne trudności w uczeniu się

Specyficzne trudności w uczeniu się czytania i pisania to zespół zaburzeń, na które składają się:

- **dysleksja właściwa** – zaburzenia dotyczące czytania;
- **dysgrafia** – zaburzenia w zakresie technicznej czynności pisania, trudności w osiągnięciu prawidłowego poziomu graficznego pisma;
- **dysortografia** – zaburzenia umiejętności poprawnego zapisu słów, problemy z opanowaniem ortografii.

Zaburzenia dyslektyczne są niewspółmierne do wieku, ogólnego poziomu zdrowia i rozwoju umysłowego, zasobu wiadomości i umiejętności szkolnych dziecka, które ma prawidłową motywację do nauki, przebywa we właściwym środowisku wychowawczym, jest uczone powszechnie skutecznymi metodami dydaktycznymi. Zaburzenia dyslektyczne mogą dotyczyć jednego obszaru (np. czytania), bądź obejmować kilka zakresów jednocześnie (np. czytanie i pisanie).

Dysleksja jest zaburzeniem rozwojowym, więc jej symptomy mogą pojawić się na każdym etapie rozwoju dziecka. W praktyce najczęściej zauważane są w momencie podjęcia przez nie nauki w przedszkolu lub szkole. W tym okresie nie można jeszcze postawić rozpoznania specyficznych trudności w uczeniu się. Mówi się raczej o **ryzyku dysleksji**, czyli zwiększonym prawdopodobieństwie, że zaburzenie to rozwinie się u dziecka w przyszłości. Specyficzne trudności w uczeniu się diagnozuje się najwcześniej w IV klasie szkoły podstawowej.

Symptomy dysleksji

Dysleksja definiowana jest jako specyficzne trudności w uczeniu się czytania i pisania, ale jej objawy dotyczą większego zakresu funkcjonowania i dotyczą także wielu innych obszarów: mowy, rysowania, pamięci, motoryki.

W zakresie czytania symptomami dysleksji mogą być:

- trudności z podziałem słowa na sylaby, złączeniem sylab w słowo;
- przekręcanie wyrazów;
- odczytywanie krótkich wyrazów od tyłu;
- pomijanie, dodawanie wyrazów;
- pomijanie lub ponowne odczytywanie linijek tekstu;
- gubienie miejsca, w którym się czyta;
- pomijanie interpunkcji;
- niewłaściwa intonacja czytanego tekstu;
- czytanie wolne, nie płynne, nierytmiczne;
- niski poziom zrozumienia przeczytanego lub wysłuchanego tekstu;
- trudności z wyszukaniem najważniejszych myśli w tekście;
- problemy z zapamiętaniem informacji zawartych w przeczytanym lub wysłuchanym tekście.

W obszarze pisma o dysleksji mogą świadczyć:

- nieprawidłowy chwyt narzędzi pisarskich;
- zaburzenia tonusu mięśniowego dłoni, nadgarstka;

- wolne tempo pisania;
- za duże, za małe połączenia między literami, cyframi;
- brak wiązania liter ze sobą;
- pomijanie znaków diakrytycznych (kropka, haczyk) nad i pod literami;
- deformowanie kształtu liter, cyfr;
- nieczytelne pismo;
- opuszczanie, dodawanie, przestawianie (inwersje) kolejności liter w wyrazie;
- mylenie, zwierciadlane odwracanie liter, cyfr podobnie wyglądających;
- zapisywanie wyrazów od prawej do lewej strony;
- pismo lustrzane;
- niewłaściwy dobór liter do zapisu głosek podobnych fonetycznie;
- pisanie zgodne z wymową, a nie z ortografią;
- niewłaściwe stosowanie małych i dużych liter;
- dodawanie, pomijanie, przestawianie kolejności wyrazów w zdaniu;
- opuszczanie końcówek wyrazów;
- zapisywanie wyrazów w różny sposób w tej samej pracy;
- brak lub niewłaściwe stosowanie interpunkcji;
- nieprawidłowe rozmieszczenie tekstu w przestrzeni, problem z zachowaniem marginesu.

W odniesieniu do rysowania i wykonywania innych prac plastycznych dysleksję mogą oznaczać:

- szybka, duża męczliwość ręki;
- niska precyzja ruchów dłoni, palców;
- słaba koordynacja oka i ręki;
- rysunki uproszczone, schematyczne, pomijające detale;
- zakłócenia proporcji elementów umieszczonych w pracy plastycznej;
- niewłaściwe rozplanowanie, zaburzona kompozycja prac plastycznych;
- błędny kierunek podczas rysowania i odtwarzania figur, wzorów.

W zakresie motoryki na dysleksję mogą wskazywać:

- opóźniony lub nietypowy rozwój ruchowy;
- niska sprawność i koordynacja ruchowa w zakresie motoryki dużej i małej;
- ogólna niezgrabność ruchowa;
- trudności z wykonaniem złożonych, sekwencyjnych czynności ruchowych – np. układów gimnastycznych, kroków tanecznych (dyspraksja).

W odniesieniu do pamięci objawami dysleksji mogą być:

- trudności w zapamiętywaniu wierszyków, piosenek, nazw, nazwisk, dat, terminologii, numerów telefonów, adresów, liczb, tabliczki mnożenia;
- problemy z zapamiętywaniem dłuższych, złożonych poleceń;
- trudności z przypominaniem sobie znanych słów;
- utrudnione zapamiętywanie nowych słów;
- gubienie wątku podczas pisania wypracowań.

W aspekcie mowy i komunikacji werbalnej o dysleksji mogą świadczyć:

- opóźnienie rozwoju mowy;
- mylenie podobnie brzmiących głosek, sylab, słów;
- przekręcanie, zmiana brzmienia trudnych, długich wyrazów;
- problemy z poprawną wymową nowo poznanych słów;

- błędy gramatyczne (agramatyzmy);
- ograniczony zasób słownictwa czynnego;
- trudności z budowaniem dłuższych, złożonych wypowiedzi;
- zaburzone rozumienie mowy w hałasie.

Dysleksja może się także manifestować na wiele innych sposobów, we wszystkich sferach funkcjonowania dziecka. Do jej objawów mogą należeć również:

- nieprawidłowa orientacja w czasie, trudności w określaniu stosunków chronologicznych, problemy w zakresie gospodarowania czasem;
- zaburzenia orientacji w schemacie ciała i przestrzeni, trudności z określaniem stosunków przestrzennych, mylenie kierunków;
- nadwrażliwość na bodźce słuchowe, męczliwość w głośnym środowisku;
- nieprawidłowości we wzrokowym wyróżnianiu elementów z całości, syntetyzowaniu elementów w całość;
- utrudnione wzrokowe rozróżnianie podobnych kształtów;
- problemy z odwzorowaniem usłyszanego rytmu, melodii;
- nieprawidłowe stosowanie zaimków;
- zaburzenia w posługiwaniu się liczbami, przeprowadzaniu operacji matematycznych (dyskalkulia);
- trudności podczas posługiwania się pieniędzmi;
- nieprawidłowe stosowanie i porównywanie miar (wielkości, długości, szerokości, wysokości, głębokości, ciężaru, objętości);
- trudności z opanowaniem sekwencyjnego porządku czynności wykonywanych podczas gier, zabaw zespołowych;
- problemy z zaplanowaniem kolejności czynności przy wykonywaniu złożonych działań (przygotowanie posiłku, sprzątanie mieszkania, realizacja projektu przedmiotowego).

Osoba cierpiąca na dysleksję może mieć problemy z układaniem puzzli, budowaniem z klocków, orientacją w terenie, odczytywaniem mapy, numerów i symboli autobusów, numerów dróg, interpretowaniem tabel, diagramów, wykresów, rozpoznawaniem symboli graficznych (znaki drogowe, piktogramy), zapisem i odczytem nut oraz symboli miar i wag, wybieraniem numeru telefonu, wykonywaniem obliczeń na kalkulatorze.

Jeśli większość powyższych symptomów dotyczy funkcjonowania Twojego dziecka, warto sprawdzić, czy nie ma specyficznych trudności w uczeniu się. Rodzic może złożyć w sekretariacie poradni wniosek o podjęcie diagnozy psychologiczno-pedagogicznej oraz informację nauczyciela polonisty na temat ucznia. Badanie pod kątem dysleksji, dysortografii czy dysgrafii trwa 4 godziny i obejmuje diagnozę psychologiczną i pedagogiczną. Uczeń powinien dostarczyć na badanie materiały świadczące o tym, że pracował nad pokonaniem swoich trudności – zeszyty, zeszyty ćwiczeń itp.

Zapraszamy!

na podstawie:

<https://pedagogika-specjalna.edu.pl/terapia-pedagogiczna/dysleksja-rozwojowa/>